

Aan de gemeenteraad en het college van B&W van de gemeente Horst aan de Maas
p/a Postbus 6005
5960 AA Horst

Horst, 6 april 2023
Betreft: Project Grenzeloos Meten

Geachte gemeenteraad, geacht college van B&W,

Op 22 maart is een informatiebijeenkomst georganiseerd met betrekking tot het project "Grenzeloos Meten". Tijdens de bijeenkomst gaf wethouder Kuipers aan dat dit project, dat samen met de provincie Limburg, de gemeente Venray en Peel & Maas is ontwikkeld, gericht is op realiseren van een regionaal dekkend meetnetwerk met fijnstofmeters en geurbeleving met als uiteindelijk gewenst resultaat een betere luchtkwaliteit. Het project wordt onder leiding van de gemeente Venray en de RUD ZL uitgevoerd door het RUD ZL en Connecting Agri&Food (CON A&F), een commercieel adviesbureau dat verbonden is aan de agrifood-sector.

Al weer een aantal jaren geleden heeft Behoud de Parel bij de gemeente Horst aan de Maas gepleit voor zulk een meetnetwerk, aanvankelijk zonder succes (zie tijdslijn als door Behoud de Parel gepubliceerd¹). Uiteindelijk hebben er wel gesprekken plaats gevonden tussen Behoud de Parel en de gemeente Horst aan de Maas (bestuurlijk en ambtelijk), een medewerker van de gemeente Venray en een medewerker van de Provincie Limburg (RUD ZL). Dat gesprek kwam tot stand nadat de vereniging bij college en raad van de gemeente Horst aan de Maas aangaf dat de vereniging al lange tijd niets meer vernomen had van de gemeente, na een aanvankelijk vliegende start (de verslagen van de gesprekken van Behoud de Parel met de gemeente zijn te lezen op de website van Behoud de Parel²).

Bij de opnieuw opgestarte gesprekken tussen de projectorganisatie en Behoud de Parel bleek dat de gemeenten en de provincie de projectopzet al volledig hadden uitgewerkt en besloten hadden (eerder schriftelijk geuite) kritiek (met betrekking tot haalbaarheid en omissies) en verbetervoorstellen van de vereniging op de inhoud naast zich neer te leggen. Ook een rapport over de ervaringen van de vereniging met het opzetten van een meetnetwerk in de toenmalige gemeente St. Anthonis en het bedrijf Kipster met als titel "Drie jaar luchtkwaliteit meten in landelijk gebied. Wat nu?" werd genegeerd. In het rapport – gebaseerd op de uitgebreide en diepgaande ervaringen van de vereniging met het opzetten van meetnetwerken bij zowel een bedrijf als in een gemeente – werd geconcludeerd dat het opbouwen van een meetnetwerk alleen zin heeft als vooraf duidelijke en concrete doelen geformuleerd worden met betrekking tot het gebruik van de meetresultaten.

De gesprekken van Behoud de Parel met de projectorganisatie hebben er toe geleid dat Behoud de Parel besloten heeft niet deel te nemen aan het project "Grenzeloos Meten" brief d.d. 16-3-'23 van vereniging Behoud de Parel met toelichting over haar besluit aan gemeente Horst aan de Maas³).

¹ <http://behouddeparel.nl/?q=tijdslijn%20luchtkwaliteitsmetingen>

² <http://www.behouddeparel.nl/?q=content/overleg-behoud-de-parel-met-gemeente-horst-aan-de-maas-over-uitvoering-project-grenzeloos> en <http://behouddeparel.nl/?q=system/files/20230304verslag%20gesprek%20BdP%20met%20gemeente%2017-2-23%20%28def%29.pdf>

³ Voor de brief van Behoud de Parel aan de gemeente Horst aan de Maas: ga naar [Aankondiging informatieavond op 22 maart 2023 over luchtkwaliteitsmetingen in drietal Noord-Limburgse gemeentes | Behoud de Parel](#) en scroll naar beneden om brief te downloaden.

De reden voor Behoud de Parel om niet mee te doen aan het project was dat de vereniging het doel te vaag vindt en de keuzes met betrekking tot de uitvoering (en de daarbij toegepaste sensoren) te mager. De vereniging Behoud de Parel wilde geen verantwoordelijkheid nemen voor een naar haar mening ondermaats project. Tenslotte heeft Behoud de Parel kennelijk twijfels over de (niet onafhankelijke) positie en deskundigheid van Connecting Agri&Food (Con A&F).

Tijdens de informatiebijeenkomst op 22 maart jl. werd door een medewerker van het RIVM aangegeven waaraan een project dient te voldoen, wil het succesvol toegepast en uiteindelijk met concrete resultaten afgesloten worden. Hij stelde onder andere dat al bij de start een concreet doel moet zijn aangegeven en een concreet verwachtingspatroon moet zijn geformuleerd. Verder dient vooraf een doelgerichte kalibratie en analyse van meetgegevens te hebben plaatsgevonden en een duiding van de geregistreerde metingen. Tenslotte werd geadviseerd een puntenlijst te maken van wanneer het project geslaagd is of niet. Indien niet voldaan wordt aan deze minimale vereisten – zo leert de ervaring (die aansluit bij de conclusies van Behoud de Parel in haar rapport “Drie jaar luchtkwaliteit meten in landelijk gebied. Wat nu?”) – heeft een project maar een geringe slaagkans, aldus de medewerker van het RIVM.

Doelen zoals tijdens de informatiebijeenkomst van 22 maart jl. geformuleerd voor het project “Grenzeloos Meten” zijn om op basis van meetnetwerken handvatten te krijgen voor de verbetering van de regionale luchtkwaliteit, te komen tot handelingsperspectief voor inwoners, ondernemers en beleidsmakers en het leggen van contacten en het realiseren van een netwerk voor het onderling delen van kennis en ervaring. In de woorden van wethouder Kuipers tijdens de informatiebijeenkomst: “Het is van belang om inzicht te krijgen en er ‘iets’ mee te doen, bijvoorbeeld in het kader van het Schone Lucht Akkoord”. Dit alles dient binnen een periode van drie jaar te zijn gerealiseerd, met als startpunt eind 2023.

Naar aanleiding van de informatieavond en de brief van Behoud de Parel, waarin zij aangeeft niet mee te willen werken aan het project, willen wij u de volgende vragen stellen:

1. Door de woordvoerder van het RIVM zijn tijdens de door de gemeente Horst aan de Maas georganiseerde informatiebijeenkomst d.d. 22 maart jl. een aantal aanbevelingen gedaan om te komen tot een succesvol project. De redenen van Behoud de Parel als vermeld in haar brief van 16-3-'23 om niet deel te nemen aan het project “Grenzeloos Meten” komen vrijwel volledig overeen met die aanbevelingen. Zo ontbreekt het volgens Behoud de Parel aan een concreet doel, een concreet verwachtingspatroon, een doelgerichte kalibratie, een doelgerichte analyse van meetgegevens en een duiding van de geregistreerde metingen. Bent u het met Behoud de Parel eens dat het project niet voldoet aan de door haar vermelde punten?
 - Zo ja, hoe gaat u dan alsnog voldoen aan deze (minimale) vereisten, als door de woordvoerder van het RIVM aanbevolen?
 - Zo nee, kunt u dan aangeven hoe u met het project Grenzeloos Meten wél denkt te voldoen aan die aanbevelingen?
 2. Er is al eerder een meetproject (meetstation Hoogheide) uitgevoerd, dat gestart is naar aanleiding van de ontwikkelingen rondom de komst van het Nieuw Gemengd Bedrijf (NGB) met 30.000 varkens, 1,2 miljoen kippen, een mestverwerkingsinstallatie en een slachterij. De metingen zijn gestart naar aanleiding van verzoeken van de Dorpsraad Grubbenvorst en Behoud de Parel om een nulmeting uit te voeren, zodat na de start van het NGB een toename van eventuele uitstoot gemeten kon worden. Een rapportage c.q. analyse ten behoeve van een nulmeting is er nooit geweest. Zie ook de bijlage voor nadere informatie over dit project.
-

Een nulmeting is iets anders dan het vaststellen dat de luchtkwaliteit wat betreft fijnstof beneden de norm is. Daarmee mag geconcludeerd worden dat het toenmalige meetproject slechts opgezet is “voor de bühne” en dat het niet heeft geleid tot concrete maatregelen om bijvoorbeeld de uitstoot van fijn stof terug te dringen.

Gezien de opzet van het nieuwe project “Grenzeloos Meten” en de eerder genoemde beperkingen lijkt het erop dat ook dit project opgezet wordt “voor de bühne”. Om de indruk te wekken dat men iets doet aan de ziekmakende uitstoot van bijvoorbeeld fijn stof en stank. Maar daadwerkelijk draagt het project niet bij aan het terugdringen van die uitstoot. Sterker nog: het project gaat drie jaar duren en gedurende die periode worden er naar verwachting geen concrete maatregelen genomen om te komen tot het terugdringen van uitstoot⁴.

- Bent u het eens met deze stellingname en is het juist dat het project Grenzeloos Meten inderdaad opgezet is “voor de bühne”?
 - Zo nee, kunt u dan aangeven welke *concrete* doelen in het terugdringen van de bedoelde uitstoot worden gerealiseerd via dit project?
3. Indien de uitvoering van het project “Grenzeloos Meten” - dat wordt gefinancierd met subsidie via het Interbestuurlijk Programma (IBP⁵) - geen concrete resultaten oplevert in het terugdringen van uitstoot van bijvoorbeeld fijn stof en stank, hoe kunt u dan de besteding van dat bedrag maatschappelijk verantwoorden?

Tot slot een aantal vragen over de uitvoering van het project en daaraan gerelateerde resultaten:

4. Hoe kunnen de metingen die plaatsvinden via het project “Grenzeloos Meten” concreet leiden tot een gedefinieerde oplossing voor een gezonde woonomgeving en een gezonde veehouderij (boeren)?
5. Welke indicatoren worden binnen het project gehanteerd met betrekking tot fijn stof, stikstofoxide, ammoniak en weersinvloeden (wind, temperatuur en rel. vochtigheid) en welke referentiemeetpunten worden daarbij ingezet?
6. Op welke wijze wordt gemonitord of resultaten van het project Grenzeloos Meten concreet bijdragen aan de doelen van het Schone Lucht Akkoord?
7. Op welke wijze worden concrete metingen die voortkomen uit het project Grenzeloos Meten concreet ingezet om te komen tot lokale regulering en lokale handhaving?
8. Het project maakt de PM10 en PM2.5 fijnstofmetingen openbaar via het “Samen Meten”-dataportaal, waarbij het gaat om uurgemiddelden. Voor een dialoog en daadwerkelijke burgerparticipatie is openbaarheid van *alle (ruwe)* gemeten waarden van fundamenteel belang. Hoe staat het met de openbaarheid van deze waarden?
9. Bent u het met ons eens dat “burgerparticipatie” niet ophoud bij het ophangen van meetkits in hun tuin? Zo ja, kunt u dan aangeven waaruit burgerparticipatie verder gaat bestaan?
10. Uit een evaluatie van het meetproject in Venray⁶ (“Boeren en Buren”) blijkt dat sprake is van enige toename van vertrouwen tussen boeren, burgers en overheid. Op zich prima. Maar...
 - Wat zijn de concrete resultaten die het project heeft opgeleverd waar het gaat om het terugdringen van uitstoot van bijvoorbeeld fijn stof?
 - Wat zijn de concrete resultaten met betrekking tot het terugdringen van geur-overlast van dit project?

⁴ Tijdens de gesprekken met Behoud de Parel heeft wethouder Kuipers bijvoorbeeld concreet aangegeven dat hij geen maatregelen zal nemen om de uitstoot van fijn stof als gevolg van houtstook terug te dringen, omdat hem dat politiek niet opportuun lijkt in tijden dat veel mensen als gevolg van de energieprijzen steeds meer overstappen op houtstook...

⁵ <https://www.pbl.nl/vitaal-platteland/ibp>

⁶ <https://www.rivm.nl/boeren-en-buren/onderzoek-naar-vertrouwen>

- Wat hebben de bevindingen met dit project opgeleverd die er toe leiden dat het project "Grenzeloos Meten" méér gaat opleveren dan het project in de gemeente Venray?

Gezien de termijn waarop u wilt starten met het project (einde van dit jaar) lijkt het ons van belang dat u op korte termijn antwoord geeft op de hiervoor gestelde vragen, zodat eventuele conclusies nog kunnen leiden tot aanpassingen van het project.

In afwachting van uw reactie,

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Paul', with a stylized flourish underneath.

Paul Geurts (namens SP Horst aan de Maas)

Bijlage: Bevindingen meetproject Hoogheide in Horst

De PLIM - Luchtmeetstations Provincie Limburg – heeft in een jaarrapportages over 1991-2015⁷ verslag gedaan van de metingen. Deze rapportage is opgesteld door het cluster Milieuonderzoek en -advies van de Provincie Limburg. Voor vragen over de inhoud kunt U contact opnemen met dhr. J. Pijnenburg (jeml.pijnenburg@prvlimburg.nl) of dhr. M. Hermans (pmja.hermans@prvlimburg.nl).

Voor het project “Grenzeloos Meten” relevante informatie in deze jaarrapportage: “Ruimtelijke ontwikkelingen (*red.*: in Horst aan de Maas en Maastricht) geven aan dat er lokaal grote maatschappelijke behoefte is (en blijft) aan met name fijnstofmetingen, ook zonder dat er direct grote overschrijdingen zijn van bestaande EU-grenswaarden.

In hoofdstuk: 2.3.1 met betrekking tot metingen van fijn stof (PM10 en PM2.5) door het station Horst (Hoogheide) wordt genoteerd dat door een aantal grote infrastructurele projecten (het landbouwontwikkelingsgebied Witveldweg en de zandverwerkingsinstallatie aan het Raaiend, de plannen binnen het Klavertje Vier gebied: de Floriade, de Greenportlane, de uitbreiding van het veiligterrein, toename van de agro-logistieke bedrijvigheid, toename van het verkeer op de A73) bij de bewoners van Grubbenvorst ongerustheid ontstond over de effecten van deze nieuwe ontwikkelingen op de luchtkwaliteit en m.n. de fijnstofconcentraties in Grubbenvorst. Om *aan deze onrust gehoor te geven* heeft het B&W van Horst aan de Maas samen met de provincie een project opgezet om vijf jaar lang luchtkwaliteitsmetingen met als fijnstofindicatoren PM10 en PM2.5, aan Hoogheide te realiseren.

De meetresultaten waren voor iedereen actueel te volgen via <http://www.luchtmeetnet-limburg.nl/>, (station Horst ad Maas). De resultaten van de metingen werden onder meer in de jaarrapportage Luchtkwaliteit gepresenteerd zodat een referentiekader voor de resultaten aanwezig was. Uiteindelijk kende het station zoveel storingen – waardoor tussentijdse rapportages uitbleven – dat er feitelijk geen betrouwbare informatie verzameld is op basis waarvan concrete inspanningen mogelijk bleken om uitstoot van fijn stof terug te dringen.

In een vergelijkbare jaarrapportage van het RUD ZL (2022)⁸ worden opmerkingen gemaakt die relevant zijn voor het project “Grenzeloos Meten”. In het hoofdstuk "Aanbevelingen" wordt gesteld dat in het meetnet een Limburgs achtergrondstation *ontbreekt*. Een dergelijk station in de minst belaste omgeving (het schoonste plekje) van Limburg maakt het mogelijke belaste locaties te vergelijken met dit achtergrondstation. Een achtergrondstation geeft, behalve als referentie voor belaste locaties, ook inzicht in de haalbaarheid van verbetering van de lokale luchtkwaliteit.

Verder wordt gesteld dat er veel zorgen zijn over de luchtverontreiniging in het noorden van Limburg, “een groot gebied met veel intensieve veehouderij, vergelijkbaar met delen van Brabant. De fijnstofblootstelling hiervan wordt voor 95 procent bepaald door secundair fijnstof, dat wil zeggen de uitstoot van ammoniak. Het NSL benoemt dit gebied al jaren als PM10 knelpuntlocatie. Dit gebied heeft haar eigen referentie-luchtkwaliteitstation nodig om de luchtkwaliteit gerelateerde gezondheidsbelasting en de ontwikkelingen in de tijd te monitoren”. Dit knelpunt wordt niet opgelost door de aanpak van indicatieve fijnstofmetingen met meetkits zonder referentiestationen, als gerealiseerd via het project “Grenzeloos Meten”.

⁷ https://www.luchtmeetnet-limburg.nl/upload/images/pdf--Luchtkwaliteit-Limburg_febr-16.pdf

⁸ https://www.luchtmeetnet-limburg.nl/upload/documents/Jaarrapportage_Luchtkwaliteit_Limburg_2022.pdf